

רשימת ספרי "בן מלך" שיצאו לאור עד עתה:

- חג המצות
- ספרית העומר וחג
- השבעות
- עניינים בש"ס ובהלכה
- זמירות שבי"ק
- ימים נוראים
- חג הסוכות
- חנוכה
- ימי המורים
- הגדה של פסח
- בעניני מצוות התמידיות
- שבקדש
- חכמה ומוסר
- שיר השירים
- שבת קודש
- מידת הבחטן
- שומע בעונה
- עניינים בש"ס ובהלכה
- זמירות שבי"ק
- בראשית ח"א - מאמרי
- מבוא בראשית-נח
- בראשית ח"ב - כל
- כל-תולדות
- בראשית ח"ג - רצא-ויחי
- שמות ח"א - שמות-בשלה
- שמות ח"ב - מאמרי מבוא
- יתרו-משפטים
- שמות ח"ג - תרומה-מקודי

ניתן להשיג: mechonbenmelech@gmail.com
בארה"ב ניתן להשיג: salea@yefenofbooks.com | Warehouse: 8482450220

פרשת נצבים - ראש השנה
גליון מס' 72

בסייעתא דשמיא

אוצרות בן מלך

מתורתו של רבינו הגדול רבי לייב מינצברג זצוק"ל רבה של קהל עדת ירושלים

פרשת נצבים

על ידי שיבדל משאר שבטי ישראל, ויענש אך הוא, וכל ישראל יהיו נקיים. (וכן פירשו באבן עזרא וכלי יקר) עיי"ש שהארכנו בזה. ונראה להוסיף בזה, דלא זו בלבד שלא ינצל חוטא זה, כמו שהוא סבור שכיון שהוא יחיד לא ייענש, אלא אדרבה, עונשו יהא חמור בהרבה מעונש הרבים. והיינו דלא זו בלבד שיתקיים בו 'כל הקללה הכתובה בספר הזה' עוד יתוסף עליו תוספת חמורה - ויתשם ה' מעל אדמתם באף ובחמה ובקצף גדול וישליכם אל ארץ

אתם נצבים היום וגו' לעברך בברית וגו'. פן יש בכם איש או אשה או משפחה או שבט אשר לבבו פונה מעם ה' אלוקיני וגו'. ויתשם ה' מעל אדמתם באף ובחמה ובקצף גדול וישליכם אל ארץ אחרת כיום הזה וגו' (כט, ט-כח)

כבר נתבאר במקו"א שהברית שבפרשה זו היא שונה ומחודשת משאר הבריתות שנכרתו עד הנה. כי כל התוכחות והבריתות שבתורה, פנו לעם ישראל בתור 'עם', והברכות והקללות נאמרו באופן זה שאם העם ישמע בקול ה' לשמור ולעשות את המצוות יזכו כולם כאחד לכל הברכות ויתן ה' את העם עליון לכל גויי הארץ, ואם ח"ו יחטאו יענש העם כולו, כי כל העם יחד הריהם כגוף אחד.

אולם הברית של אתם נצבים, היא כריתת ברית עם כל פרט מישראל. וכמו שכתוב - אשר לבבו פונה מעם ה' אלוקיני וגו' והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך למען ספות הרוה את הצמאה (כט, יז-יח). כלומר משום שייחיד או משפחה או שבט עלולים לדמות בלבם שמאחר שהברית והעונש אמורים ביחס לכללות העם, וא"כ הרי הם כיחידים גם אם יחטאו באופן פרטי יהיה להם שלום, שכיון שהציבור לא חטא ואינו נענש, אף היחיד החוטא יהיה נכלל עמהם וינצל בעבורם, וזה כוונת הפסוק 'למען ספות הרוה את הצמאה', שסבור אותו אדם שבזכות כללות העם ההולכים בדרך הישר ועל ידי כך רוויים מדשן בית ה' ומטוב עדנו, יתוסף גם הוא הצמא המחוסר ומנוגב מלחלוחית של מצוה ויסתפח גם הוא עליהם. ועל כך מזהירו השי"ת כי לא כן הוא, אלא - לא יאבה ה' סלוח לו כי אז יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא ורבעה בו כל האלה הכתובה בספר הזה וגו' והבדילו ה' לרעה מכל שבטי ישראל ככל אלות הברית הכתובה בספר התורה הזה (כט, יט). כלומר שמצד ברית זו תפגע בו הקללה באופן פרטי

בגליון

פרשת נצבים

ביאורי פסוקים ..... עמוד 1

בעניינא דיומא

סדר תקיעות - שלש, של שלש שלש ..... עמוד 6

פנינים לראש השנה ..... עמוד 9

פרנס השבוע

אלול תשע"ט

עץ חיים היא למחזיקים בה

הוצאות הדפסת גליון זה נודבו לזיכוי הרבים
ע"י ידידנו הנכבד מחשובי אברכי קהילתינו מגדולי תומכי מכונינו

הרה"ג ר' שלמה זלמן כהן שליט"א

לרגל שמחת הכנס בנו הבחור החשוב אליעזר מרדכי שיחי' לעול תו"מ למזל"ט

זכות הפצת אור תורתו הבהירה של רבינו בעל הבן מלך
תעמוד לו ולמשפחתו להתברך בכל הברכות האמורות למחזיקי התורה
לראות ברכה והצלחה בכל אשר יפנה

לחנצחות ותרומות "פרנס השבוע/החודש"
אפשר להתקשר לטלפון מס' 054-8422488

יו"ל ע"י מכון 'כתבי בן מלך'

לתרומות והנצחות נא לפנות ל-054-8422488

לקבלת העלון במייל, ניתן להצטרף בכתובת
mechonbenmelech@gmail.com

כתובת המכון: אוהב ישראל 1/9, ביתר עילית

לתגובות והערות נא לפנות ל-052-7616048

ערב ר"ה תש"פ

בעזרת ה' יתברך

ברכת השנים

בפרוס השנה החדשה הננו לשגר מעומקא דלבא את ברכתנו
לכל ידידנו חברי ותומכי המכון

שיזכו הם וכל משפחתם להיכתב ולהיחתם בספר חיים טובים

לשנה טובה ומבורכת

ובזאת הננו להביע את תודתנו והוקרתנו על עזרתכם ותמיכתכם
במשך השנה שחלפה לבית היוצר של רבינו זצוק"ל
אשר בגינה זכינו להגיע להדפסת חמשה ספרים בשנה הזו,
לזכות את הרבים להגדיל תורה ולהאדירה

זכות הפצת אור תורתו הבהירה של רבינו בעל ה'בן מלך' זצוק"ל
תעמוד לכם ולמשפחתכם להיכתב ולהיחתם לאלתר לחיים

טובים בספרן של צדיקים גמורים

שנת אושר ונחת תורה וגדולה עושר וכבוד

שפע ברכה והצלחה בכל מעשי ידיכם

ימלא ה' כל משאלות לבכם לטובה ברכה עד בלי די

ונוכה כולנו לשנת גאולה וישועה בביאת משיח צדקנו במהרה אמן

בידידות והוקרה

הנהלת מכון 'כתבי בן מלך'

ספרים
למועדי השנה
•
סדרת ספרים
באורים ונאמרים
על חמשה חומשי תורה
•
שיעורים
על הש"ס
•
ספר
הגות ומחשבות
•
באורי סידור
•
ספר
אמונה ומסורין
•
מסאן
תורה ודעת
•
אגודת
תורה ודעת

הנצחת תורמים

קו בן מלך

03-3077354

מינימלית במזן

שיעורים 24 שעות ביממה

עמותת הסעודה בבית הכנסת

לנושא מינימלית בביתנו

מחולקים לפי טעמים

בכל החימום

רכישת ספרי בן מלך

במחנות המסורתית ברחבי העולם

טלפון הדיווח: 054-8422488

כתובת אורב ישראל 1/9

ביתר עילית

עמודי נוכח לפי סעיף 46

להקמת האגודת

mechonbenmelech@gmail.com

דבר המכון

בעמדנו בערב ראש השנה לקראת השנה החדשה ובסיכומה של שנה, הגנו נרעשים ונפחדים מהיקף המאורעות שהתרגשו עלינו. לא היתה זו כאחת משאר שנים, שכן השנה הזאת שעברה עלינו תהיה חקוקה לנצח בעצמותינו, כי בו התערערו עלינו מוסדות תבל, דומה היה בעינינו כי השמים נפלו עלינו בעת נגזרה הגזירה בהסתלקותו הפתאומית של מאור עיינו מורינו ורבינו זכר צדיק וקדוש לברכה.

בכל חג ומועד הבאים עלינו אנו נזכרים בכאב ולבנו נצבט בהמיה כיצד נעשה את הימים הקדושים הבאים עלינו בלי השראתו ורוחו של רבינו הקדוש אשר רוממה אותנו, ועתה כבר מתקרב מעגל השנה להשלמתו, והלב ממאן להאמין, כי כבר קרוב לשנה שלימה עברה עלינו ללא אב ומורה דרך הטופח על ראשינו ואומר לנו גדל.

אולם התהייה הגדולה היתה ביחס ל"מכון כתבי בן מלך", המכון שכל יסודו ומגמתו להוציא לאור תעלומות חכמה מאשר הפיק מעיינו המבורך של רבינו זצ"ל, וכל עוד היה בחיים חיותו ועד רגעיו האחרונים היה בכל עת פורה ומחדש ומוסר את פרי חידושיו לתלמידיו ומבקריו, וכאשר נתעלה בפתע פתאום לישיבה של מעלה, דמם קול התורה ושבט מאתנו כל חזון. ובאותה שעה קשה היינו כנדהמים ותוהים באפלה כיצד נצעד בדרכנו הלאה, האם נגזר עלינו שלא יצאו לאור שאר דברי התורה אשר נתחדשו מפיו.

אמנם בחסדי ה' עלינו הותיר לנו ברכה מרובה באוצרות דברי תורה וחכמה אשר נשמרו באלפי הקלטות בעל פה, ובכתבי ידו וכתבי תלמידים, אולם עדיין היינו מגששים את דרכנו, שכן בחייו היה הוא המורה והמדריך והמכוון כיצד ראוי להוציא את הדברים לאור עולם, ועל כל קרן ותג היה מוסיף כהנה וכהנה, ומשנה ומדייק כמה וכמה פעמים, ומה נעשה לעת כזאת אשר באחת נצער ושקע המאור הגדול לממשלת התורה, וכיצד נדע מה ראוי לפרסם, ומה היא משנה אחרונה שעליה נוכל לומר כזה ראה ונקדש.

אולם התחזקנו ברצון הציבור כולו שהדברים ימשיכו לצאת לאור עד תומם, וישבנו יחדיו ברוב יועץ, יחד עם מורינו שליט"א ועם המנהל הנכבד הרב אריה קרישבסקי שליט"א, והוחלט כי לאור המצב מוכרחים אנו לאזור חיל ולהגדיל את צוות העורכים והמגיהים, כאשר כל דבר יעבור את עין הביקורת של כמה תלמידי רבינו יחדיו, ויהיה זה פתרון כל דהוא לשלימות הנדרשת בהוצאת הספרים.

המנהל הדגול נעתר לכך ברוב מסירותו, ובאין מוצא אחר קפץ למים וקיבל עליו את העול הכפול והמכופל להקצות משאבים לצוות מוגבר אשר יעסוק תמידים כסדרם בעריכת ספרי רבינו. למרות הקושי להשיג דווקא בתקופה זו כאשר רבינו זצ"ל אינו נמצא לסייע בעדנו, תקציבים כפולים ומכופלים הנדרשים לאור המצב.

ואכן זכינו לראות את פירות מאמציו, כאשר בתקופה קשה וקצרה זו מאז יום ההסתלקות יוצאים לאור חמשה! ספרים מפרי יגיעתו של רבינו זצ"ל. והם 'בן מלך - שומע כעונה', שהופעתה המפתיעה בסמיכות תכופה כל כך להסתלקותו של רבינו זצ"ל, היוותה הוכחה ברורה ואות כי מפעל חייו של רבינו ויצירתו הגדולה והמקיפה, ממשיכים להתקיים במלוא התנופה.

ואחר זמן מה יצא לאור 'בן מלך - שמות חלק ג', ושוב הופתע הציבור מספר 'בן מלך' - עניינים בש"ס ובהלכה'. ועתה יוצאים לאור בבת אחת שני כרכים נוספים מסידרת בן מלך על התורה 'בן מלך ויקרא חלק א', ו'בן מלך במדבר חלק א', כאשר צוותות המכון השקיעו עמל כביר במקביל בשני ספרים, ועתה לקראת סיום שנת האבל של רבינו זצ"ל יוצאים לאור שני ספרים אלו, הספר על 'ויקרא ח"א' כבר נכנס לדפוס, ועתיד לצאת להפצה עוד לפני חג הסוכות, והספר על 'במדבר ח"א' נכנס אף הוא לעימוד בימים אלו.

במשך חדשים אלו התקיימו כמה וכמה פעמים אסיפות של עורכי המכון, אשר דנו יחדיו בדרכים ובאפשרויות לעשות את המלאכה בשלימות הראויה, כאשר המנהל הדגול כל העת עומד על המשמר, ומברר מה ניתן לעשות שהמלאכה תיעשה על הצד היותר טוב והמזוהר ביותר להרוות צמאון הציבור המשתקקים לתורתו של רבינו זצ"ל.

חשוב להזכיר את הקמפיין שהתקיים בחודש סיון האחרון, בעידוד גדולי תורה מכל החוגים, בו התמקד המכון בגיבוש והרחבת מעגלי התומכים כדי לענות על הצרכים המתרחבים והמשאבים המוגברים, בהעמדת צוות כפול לעריכת הספרים, כאשר המאור הגדול איננו אתנו.

אולם כרגיל, התודה ותשואות החן שייכים אליכם, ציבור החברים והתומכים בבית היוצר של רבינו, חברי המכון. המזרימים את החיות לכל פעולות המכון, אשר בזכותכם נמשיך להחיות את רבינו בהפצת דברי תורתו, ונפעל הלאה להפיץ את להגדיל תורה ולהאדירה. ועל ידי כך נוכל גם בשנה הבאה עלינו לטובה להמשיך ולהוציא לאור את יתר הספרים ודברי התורה המצפים עדיין לצאת לאור עולם, להגדיל תורה ולהאדירה.

אינה רחוקה מהשגה, וכי ידיעתה וקיום מצוותיה אינה דורשת כוחות על-אנושיים שהם בבחינת על מנת שתעלה לרקיע, וקניינה אינו מצריך לנדוד למרחקים ולבקשה משם, אלא התורה שוכנת בלב כל אדם באשר הוא, ודרכה קרובה ומובנת בתכלית לכל מבקש דעת.

אך חז"ל דרשו פסוק זה - לא בשמים היא - שאין משגיחין בבת-קול. והוא בגמרא (בבא מציעא נט:): גבי מעשה התנור של עכנאי, שנחלקו בו רבי אליעזר וחכמים לטמא או לטהר, ואמרו - באותו היום השיב רבי אליעזר כל תשובות שבעולם ולא קיבלו הימנו וכו', אמר להם אם הלכה כמותי - מן השמים יוכיחו, יצאתה בת-קול ואמרה מה לכם אצל רבי אליעזר שהלכה כמותו בכל מקום, עמד רבי יהושע על רגליו ואמר - לא בשמים היא. מאי לא בשמים היא, אמר רבי ירמיה שכבר ניתנה תורה מהר סיני אין אנו משגיחין בבת-קול. ויש להבין כיצד מקושרת דרשה זו עם משמעותם הפשוטה של הכתובים.

ונראה שיסוד הדרשה הוא, כי בעומק כוונת הכתוב - שהתורה אינה מופלאה ורחוקה להשגה, ראו חכמים קביעה מוחלטת, שהתורה הנתונה בידינו שלמה וחתומה היא, ואין בה כל שיעור שידרוש השלמת דברים ששורשם במקור אחר וזולת ספר התורה עצמה, ומשמע שנאמר "לא בשמים היא" דרשוהו, שלעולם לא יתכן שלצורך קיום התורה, נזדקק ביום מן הימים לנבואה או לאות מן השמים למען נדע את המעשה אשר נעשה, או על מנת לפתור ספק הלכה שיתעורר באחת ממצוות התורה. לפי שאין לנו אלא את דברי התורה הזאת, המסורה לחכמים שבכל דור ובכל מקום, ועל פיהם ישק כל דבר.

ומאחר שקבעה תורה שלעולם לא נצטרך לאות מן השמים שיוורנו את הדרך בה נלך, מתוך כך נמצינו למדים כי לא זו בלבד שאין אנו זקוקים לבקש תורה בכוחות מימימים, אלא אף כאשר תבוא הוראה כזו, ובאזינו נשמע קול מן השמים הקובע ברורות גדרי תורה או הכרעת דין, הרי שאם לא יעלו הדברים בקנה אחד עם דעת החכמים שבאותו הדור, אין לנו לשמוע אלא בקול החכמים. והדבר מוכרח שאלל האמור, שמאחר שאין אנו זקוקים לבקש גילוי מן השמים, הרי שאם יש לנו לשמוע לכת-קול ולקבל את הדברים למרות סתירתם עם דעת חכמים, נמצאנו זקוקים לתורה שאלמלא הקול מן השמים לא ידענוה. והתורה אמרה לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו.

לפיכך, כאשר נחלקו חכמי התורה בהכרעת דין, ודעת רוב החכמים חלוקה על דעת רבי אליעזר, ואף לאחר שהשיב כל תשובות שבעולם עדיין נותר הרוב איתן בדעתו הראשונה, הרי שאין בבת-קול תוקף כדי להטות הכף ולקבוע הלכה כמותו, שכיון שכבר ניתנה תורה מהר סיני - שוב אין אנו משגיחים בבת-קול.

יסוד זה מהווה נדבך נוסף על מה שדרשו חז"ל (שבת קד.) - "אלה המצוות" (ויקרא כז, לד) - שאין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה. כלומר - אלה הן המצוות ולא יתוספו עליהן עוד, שאין הנביא מחדש מצוה חדשה שלא נאמרה בתורה או פרטי דינים שונים שאינם נלמדים מדברי התורה, אך מכלל הנאמר "לא בשמים היא" למדנו יתירה מזו, שלא זו בלבד שאין הנביא מוסיף דברים חדשים על מצוות התורה, אלא אף כאשר חידוש הדברים נוגע לאותן המצוות והעניינים האמורים בתורה, אשר עיקרם ויסודם גלוי ומבואר, אלא שנפלה שאלה בהבנת גדריהם בנוגע לצורת קיומם, או ספק באופני החיוב בהם. אף בכגון זה

אחרת כיום הזה. כי בכל התוכחות הרי ככל שלשונות הפסוקים מחרידים לב שומעיהם - 'הפלה ה' את מכותך מכות גדולות ונאמנות וחליים רעים ונאמנים' 'כן ישיש ה' עליכם להאביד אתכם ולהשמיד אתכם ונסחתם מעל האדמה אשר אתה בא שמה לרשתה'. אך בכל זאת אף פעם לא נאמר לשון נתישה והשלכה. ולהיפך מצינו שנאמר בפרשת בחוקותי - 'ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתם לכלותם להפר בריתי אתם' (ויקרא כו, מד).

אולם כאן בברית שבפרשה זו, נתוסף דבר זה שנותשם ועוברים לגמרי ומשליכם אל ארץ אחרת. והטעם הוא משום שכאמור, כאן מדובר ביחידים ולא בכללות העם, ולכן דווקא משום כך אין הם זוכים להגנה של ברית הנצח שכרת השי"ת עם כללות האומה, והתוכחה רובצת בהם במלוא משמעותה הנוראה, קנאת ה' ואלתו ניתכת עליהם בלי כל המגבלות שישנם כאשר מדובר בכללות האומה, כי כל עוד שמדובר על כללות האומה, אין הקב"ה נוטשם לעולם וכדכתיב - 'כי לא יטוש ה' עמו'. אולם אותם יחידים אשר לבבם פונה מעם ה' שורש פורה ראש ולענה, הריהם מסתכנים בתוכחה הנוראה אשר עלולה לבוא עד לניתוק מלא.

ואכן מצינו שכן אירע לדאבוננו, שחלק גדול מהאומה התנתק ניתוק מוחלט מכל הקשר והברית עם ה', וזה אירע לעשרת השבטים. שכן מצינו שעשרת השבטים הושלכו לגמרי מאת ה', עד שנחלקו חכמינו במשנה אם עתידין לחזור - עשרת השבטים אינן עתידין לחזור שנאמר 'ושליכם אל ארץ אחרת כיום הזה' (דברים כט, כג), מה היום הולך ואינו חוזר אף הם הולכים ואינן חוזרים דברי רבי עקיבא. רבי אליעזר אומר כיום הזה, מה יום מאפיל ומאיר אף עשרת השבטים שאפילה להן כך עתידה להאיר להם (סנהדרין קי:).

מפורש בחז"ל שפסוק זה של 'ושליכם אל ארץ אחרת' נתקיים במלוא מוראו בעשרת השבטים, וכאמור שאלו ח"ו כל עם ישראל היו חוטאים, הרי אף שהיו נענשים קשות ומרות, עם זאת לעולם לא היתה בהם נתישה והשלכה. אך מכיון ש'יהודה עוד רד עם קל' (הושע יב, א) וכן היה עמו שבט בנימין, [ועמם יחידים מיתר השבטים כדאיאתא - גמירי דלא כלה שבטא (ב"ב קטו:)] וא"כ יש מקום שיחול המשך קיום הברית עמם, וממילא אלו החוטאים מושלכים ומתנתקים מאת ה'.

והוא מבהיל ונורא כי אף שמדובר ברוב רובה של האומה ולא נותר כי אם החלק השישי קשור בברית עם ה', ואלו החוטאים אבדו לחלוטין את הברית עם ה', וכדאיאתא בגמרא - לא זזו משם עד שעשאו עובדי כוכבים גמורים שנאמר בה' בגדו כי בנים זרים ילדו (יבמות יז:). והמשך הברית של הקב"ה עם ישראל מתקיים עם שבטי יהודה ובנימין אשר לא בגדו בו.

ועיין מה שכתבנו בזה בספר 'בן מלך-גלות וגאולה' בהרחבה.

* * *

כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא ממך ולא רחוקה היא; לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמיענו אותה ונעשנה; ולא מעבר לים היא לאמר מי יעבר לנו אל עבר הים ויקחה לנו וישמיענו אותה ונעשנה; כי קרוב אליך הדבר מאד בפך ובלבבך לעשותו (ל, יא-יד)

פשוטו של מקרא זה הוא לשון מליצה, המלמדנו שהתורה

אין אנו נזקקים לאות מן השמים להבין ולהשכיל בדברי התורה, אלא כל חלקי התורה, מן היסודות הגדולים ועד לדקדוק פרטי הדינים הקטנים, נתונים להכרעת חכמי ישראל כפי הבנתם את דברי התורה, ואך דעתם היא המכרעת כל דת ודין.

יתר על כן איתא בגמרא (תמורה טז) - **שלוש אלפים הלכות נשתכחו בימי אבלו של משה, אמרו לו ליהושע שאל, אמר להם - 'לא בשמים היא'; אמרו לו לשמואל שאל, אמר להם - 'אלה המצות' שאין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה. ולהלן אמרו - אלף ושבע מאות קלין וחמורין וכו' נשתכחו בימי אבלו של משה, אמר רבי אבהו, אעפ"כ החזירן עתניאל בן קנז מתוך פלפולו. הנה כאן אין המדובר בדרישת מצוות חדשות מפי הנביא, וגם לא בתוספת פרטים על מה שכתבה תורה, אלא בהזכרת נשכחות, הלכות שכבר נודעו ונדרשו מדברי התורה, והיו ידועות זה מכבר אלא שנשתכחו. הרי מבואר בזה, שלא זו בלבד שאין הנביא 'מוחדש' דבר מעתה, ושאינן הוראה מן השמים מכרעת בהיתה נוגדת לדעת החכמים, אלא גם הלכות ישנות שנחלעמו מעיני חכמים, ומעתה מוטלים הדברים בספק ופותר אין להם, אף על פי כן אין שואלים הנביאים בשמים כדי לברר את הספקות, אלא כל עוד לא היה בנמצא חכם שיחזירם בחכמת התורה, נותרו השאלות בלתי פתורות, עד שבה עתניאל בן קנז והחזירן - אך ורק מתוך פלפולו בלבד.**

על זו הדרך שנתבארה דרשת חז"ל "לא בשמים היא", כך יש לבאר גם את הכתוב המקביל - "ולא מעבר לים היא לאמר מי יעבר לנו אל עבר הים ויקחה לנו וישמיענו אותה ונעשנה". שכן מעבר למשמעותו הפשוטה של המקרא, שהתורה אינה רחוקה מאיתנו אלא קרובה עד מאד, יש בעומקם של דברים משמעות נוספת, שלעולם לא יהיה צורך להרחיק לכת לשאול את פי החכמים שבארץ רחוקה, על מנת לשמוע את דעתם בדברי התורה (עיין ספורנו). ומתוך כך נמצאנו למדים, שאין לו לדיין אלא מה שענינו רואות ודעתו משגת. ודבר זה מוכרח מיסוד הדברים, שדברי התורה לעולם אינם תלויים בדעת חכם מסוים באופן שרק על פיו תיקבע ההלכה, עד שיאלצו הרחוקים ממנו לבוא עד למקומו כדי לבקש את דעתו, אלא כל חכם שהגיע להוראה יש תוקף בידו לקבוע הלכה על פי דעתו והבנתו את דברי התורה.

הנה כי כן מצינו בגמרא (עירובין ג): **אמר רבי אחא בר חנינא, גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאין בדורו של רבי מאיר כמותו, ומפני מה לא קבעו הלכה כמותו, שלא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו. כלומר, על אף שהכירו חכמים בדעת רבי מאיר שהיא עמוקה יותר, ואילו היו יורדים לסוף דעתו לא היו חלוקים עליו, בכל זאת אין בהכרח זו כדי להכריע מאומה, אלא כיון שלא ירדו לסוף דעתו, ואשר לכן נותרה דעת רוב החכמים נוטה שלא כדבריו, הרי שההלכה נקבעה אך כמותם ולא כרבי מאיר.**

* * *

מי יעלה לנו השמימה... מי יעבר לנו אל עבר הים (ל)
(יב-ג)

שני חלקים פירש הכתוב בענין זה: לא נפלאה היא ממך, ולא רחוקה היא. וכתבו המפרשים (עיין אבן עזרא) שכנגד לא נפלאה - פירש "לא בשמים היא", וכנגד לא רחוקה - פירש "ולא מעבר לים היא". ועיין אור-החיים שכתב שהעליה לשמים היא דבר נמנע מהשגה, כי מי יעלה לנו השמימה, אבל הפלגה מעבר לים הלא

אניות יעברו ויקחוה, הגם שתהיה באיי הים הרחוקים מאד. כלומר על אף הקושי שבדבר, אין הדבר נמנע לחלוטין כדוגמת העליה השמימה.

ואם כן נאמרו שני העניינים בדרך 'לא זו אף זו'. שלא תאמר שהתורה נמנעת לחלוטין מהשגה, כי לא בשמים היא, אך שמא תאמר כי התורה אכן אינה נמנעת, אבל בכל זאת דורשת השגחה כוחות עצומים וגבורה רבה, על זה אמר הכתוב - ולא מעבר לים היא, להורות על כך שאף אינה רחוקה מהשגה, כי קרוב אליך הדבר מאד וגו'.

אולם יש בזה מקום לדקדוק, בשלמא אפשרות זו, שיטעה האדם לחשוב שהתורה קשה להשגה, עדיין דבר המתקבל על הדעת הוא, שהוצרך הכתוב לשוללו. אך בוודאי לא עלה על דעתו של איש מישראל שהשגת התורה וקיומה היא נמנעת מכל וכל, כדוגמת העליה לשמים, וכי למי ניתנה התורה אם לא לאשר יש בידם לקיימה. ואף כי פשוט הוא שמאמר הכתוב "מי יעלה לנו השמימה" אינו כפשוטו ואף לא כיוצא בו, אלא לשון מליצה וברך גוזמא, מכל מקום נראה שגם לשון הפלגה צריך שתהא לו אחיזה במציאות, שלא יהיו הדברים מנעדרי הדמיון והתפיסה, באופן שהמשל והנמשל לא יהיו מכוונים לדבר אחד.

ואולי ירמוז בזה הכתוב לאשר יקרא באחרית ימי האלף השישי, בדורנו אנו, כאשר עלה בידי אנוש לחצות גבולות תבל ולהעפיל השמימה, ואף דרכה רגליהם על אדמת צבא השמים. הנה כי כן, עדיין אין הדבר נחשב כבהישג יד האדם, אך יש בכך כדי ליישב את אשר המשילה תורה את הדבר הדורש כוחות כבירים וגבורה עילאית - לעליה השמימה. כן נראה כי רמז זה טמון במשל נוסף שמצינו במקרא (עובדיה א, ד) - "אם תגביה כנשר ואם בין כוכבים שים קנך, משם אורידך נאום ה'". והגם שאף במקרא זה באו הדברים כמשל ומליצה, הרי שהכוונה הפשוטה לציין מקום גבוה שקשה לעלות עליו, משולה בדרך הפלגה כמקום גבוה הברבה, אך בכל זאת לא בדבר הנמנע לחלוטין.

ונראה עוד, כי במה שאמר הכתוב - ולא מעבר לים היא, אין הכוונה לאיים הרחוקים שבים, אלא מדקדוק הלשון משמע מעברו השני של האוקיינוס, אכן גם דבר זה נתפס מאז ומעולם כדבר שנמנע מהשגה, כי מי יעבור לנו את הים. וירמוז בזה הכתוב את גילוי יבשת אמריקה מעבר לים, ונמצא שלא נמשלו הדברים בנמנעות. ומעתה אלו הם שני חלקי הכתוב, בדרך לא זו אף זו: מי יעלה לנו השמימה - שהוא דבר שאכן נותר לעולם מחוץ להישג יד האדם, אך בכל זאת לא מן הנמנע לחלוטין. ומי יעבור לנו את הים - שהוא דבר הנחשב אמנם כקשה להשגה, אך בהישג יד האדם. ואילו התורה אינה דומה לשניהם, כי קרוב אליך הדבר מאד, בפיך ובלבבך לעשותו.

וסוף דבר הפוך בה והפוך בה דכולא בה, וליכא מידי דלא רמיזא באורייתא.

* * *

ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע. אשר אנכי מצוך היום לאהבה את ה' אלוך ללכת בדרכיו ולשמור מצותיו וחוקותיו ומשפטיו וחייית ורבית וברכך ה' אלוך בארץ אשר אתה בא שמה לרשתה. ואם יפנה לבבך ולא תשמע ונדחת והשתחווית לאלוהים אחרים ועבדתם. הגדתי לכם היום כי אבוד

תאבדון לא תאריכון ימים על האדמה אשר אתה עובר את הירדן לבוא שמה לרשתה (ל, טו-יח)

אלא שכאן הוסיף הכתוב שבקיום התורה אין תלוי רק הברכה והקללה, אלא בשמירת התורה תלויים החיים והמוות, כאן לקראת כניסתם לארץ, ניתן תוספת תוקף לברית קיומם התלויה בקיום התורה, שהחיים והמוות של עם ישראל תלויים בתורה. וכמו שמסיים כאן - העידותי בכך היום את השמים ואת הארץ החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה, ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך. לאהבה את ה' אלוקיך לשמוע בקולו ולדבקה בו כי הוא חיך ואורך ימים לשבת על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם.

הנה בדומה לזה הם הפסוקים בריש פרשת ראה - 'ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלוקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום. והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלהיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם' (יא,כו-כח).

בעניינא דיומא

סדר תקיעות - שלש, של שלש שלש

אלוקיכם' (במדבר י'). וקביעת ר"ה למקרא קודש ומועד טוב, היינו משום שה' זכר אותנו לטובה ביום הזה. וכן קראו חז"ל לר"ה בנוסח התפילה - 'יום הזכרון', על שם הזכרון לטובה שבא על ידי השופר.

ומה שנצרך וזכרון ביום הזה, היינו בכדי שיזכרנו לטובה ביום הדין. וגם למ"ד אדם נידון בכל יום, מכיון שהיום הוא תחילת השנה על כן אנו באים להיזכר לפניו לטובה בכדי שיזכור אותנו לטובה ויטיב עמנו לאורך כל השנה.

והטעם שהשופר מעלה זכרוננו לטובה היינו משום שבזכות זאת שאנו עוסקים בעבודת התרועה לכבוד מלכותו, וזכרנו ה' לטובה. וכדכתיב 'אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון' (תהילים פט, טז) כלומר שעל ידי שהם יודעים להריע לפניו, הרי הוא מאיר פניו אליהם וזוכרם לטובה.

מן המצר קראתי קה

ואיתא שבעומק יש בתקיעת שופר גם עניין של קול צעקה אל ה' לזכור אותנו לטובה ולרחם על עמו ביום דין. וכן היא ברכת החתימה של שופרות 'שומע קול תרועת עמו ישראל ברחמים'. משמע שיש בתרועה גם ענין של צעקה שאנו מבקשים שה' יאזין וישמע אותה.

והוא מה דאמרו בגמרא דלחד מ"ד עדיף בר"ה שופר של זכרים כפופין משום ש'בראש השנה כמה דכייף איניש דעתיה טפי מעלי' (ר"ה כו:). וברש"י שם - דלתפילה ולהזכיר עקידת יצחק בא. וכמו כן מובא בר"ן דברי הירושלמי רמז להא דאם תקע בשופר מצידו הרחב לא יצא מדכתיב 'מן המצר קראתי קה'. משמע שיש בשופר ענין של צעקה מן המצר.

ואכן נהגו ישראל לומר לפני תקיעת שופר מזמור 'למנצח לבני קורח מזמור כל העמים תקעו כף הריעו לאלוקים בקול רנה' שבע פעמים, שתוכן המזמור הזה הוא עיקרה של תוכן התרועה, ואחר כך מוסיפים גם אמירת פסוק 'מן המצר קראתי קה' ושאר פסוקי דרחמי. שיש בכוננת התרועה גם ענין צעקה.

נתבאר שנצטוונו בתרועה זו, במטרה להעלות זכרוננו לטובה, וזה עיקרו של יום - 'יום הזכרון'. אכן עצם תרועת השופר משמעותה תרועה של כבוד המלכות לפני המלך ה', שמוטל עלינו

תרועות לכבוד מלכות ה'

ענין מצות תרועת שופר על פי פשוטו, כבר ביארנו בהרחבה (ראה בספר בן מלך ראש השנה ויוה"כ מאמר ז-ח) שמשמעות התרועה הוא תרועת מלכות המלך ה', וכמו שכתוב - בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה'. וכך משמע מכל פסוקי השופר הנזכרים בתפילת 'שופרות', שכולם ענייני תרועה של הופעת מלכות ה', וכפי שהיה במעמד הר סיני שהופיע על עם קדשו מלהבות אש ונגלה עליהם בקולות וברקים וקול שופר. וכך כתב הריטב"א במה שאמרו בגמרא - אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם וכו' ובמה בשופר (ר"ה טז), שהכוונה, שעל ידי שופר ממליכים את ה' למלך, כפי שמצינו בשלמה המלך (מלכים א' א). וכן מצינו במצות תקיעת חצוצרות שנתבאר במדרש (במדב"ר טו) שעניינה טכסיסי כבוד המלכות. הן במלחמה כשה' הולך עמנו להלחם לנו להושיענו, והן בבית המקדש על הקרבנות והזבחים בבית מלכותו.

דבר זה שמשמעות תקיעת שופר הוא לכבוד מלכות ה' בולט ביותר בתפילות היום בר"ה וכל הפיוטים שתיקנו רבותינו הראשונים, שסובבים כולם על מלכות ה' ועוסקים בכבודו יתברך, שזה הרחבה של עבודת השופר לכבד את מלכותו, וקיום של רוח היום דכתיב 'יום תרועה יהיה לכם'.

ואיתא בשם הגר"א - רבינו הגר"א היה שמח מאד בעת תקיעת שופר ואמר שצריך להיות ברוב שמחה וחדווה כדוגמת המדינה ביום שממליכים מלך ומעטרים אותו, כן אנחנו בתקיעת שופר ממליכים להקב"ה (כתר ראש). וכן הוא גם מנהגם של ישראל לומר מזמור מז' למנצח לבני קורח מזמור - כל העמים תקעו כף אשר תכנו הוא מלכות ה' העולה ומתכבד על ידי תרועת שופר.

'זכרון תרועה' שע"י התרועה יזכרנו לטובה

אמנם מה שנצטוונו בתרועת מלכות זו דווקא ביום הזה, הוא כמו שפירשו הראשונים בפסוק 'זכרון תרועה' (ויקרא כג, כד) שהכוונה היא שנריע בראש השנה בכדי שיעלה זכרוננו לטובה לפני ה'. וכפי המבואר בחז"ל ש'שופר לזכרון הוא' (ר"ה כו). וכמו שמצינו בחצוצרות דכתיב בהו 'והרעותם בחצוצרות ונזכרתם לפני ה' אלוקיכם' ותקעתם בחצוצרות וגו' והיו לכם לזכרון לפני

להריע לכבודו ביום מלכותו. ונתבאר שם בארוכה שני ענייני תרועה אלו.

התרועה בשנת היובל - לשם 'הכרזה'

אלם נראה שיש בשופר ענין נוסף, הדנה בגמרא למדו כמה הלכות בתקיעות של ר"ה, מתקיעת שופר שתוקעים ביום הכיפורים של יובל, שהוקשו התרועות זה לזה בגזירה שוה. תנו רבנן מנין שבשופר, תלמוד לומר והעברת שופר תרועה, אין לי אלא ביובל, בראש השנה מנין, תלמוד לומר בחודש השביעי, שאין תלמוד לומר בחודש השביעי, ומה תלמוד לומר בחודש השביעי, שיהיה כל תרועות של חודש שביעי זה כזה (ראש השנה לג:). וכמו כן מצינו במשנה - שוה היובל לר"ה לתקיעה ולברכות (ר"ה כו:). כלומר שגם ביום הכיפורים של יובל אומרים 'מלכיות זכרונות ושופרות'. וכתב רש"י דהיינו מדהוקש תרועת ר"ה יובל לכל מילי, וכן מפורש בירושלמי.

והנה זה פשוט שביובל אין התרועה באה אלא לשם 'הכרזה', וכמשמעות הפסוק - והעברת שופר תרועה בחודש השביעי בעשור לחודש ביום הכיפורים תעבירו שופר בכל ארצכם. וקידשתם את שנת החמישים שנה, וקראתם דרוך בארץ לכל יושביה, יובל היא תהיה לכם, ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו. (ויקרא כה,ט). לשון הכתוב 'בכל ארצכם', וכן המשך הכתוב 'וקדשתם את שנת החמישים שנה', מוכיח שהכוונה בתרועה זו היא לסימן הכרזה שמטרתו שיגיע לכל מקומות הארץ, ועל ידו תתקדש השנה.

וכן כתב הרמב"ם בספר המצוות - שציינו לתקוע שופר בעשירי מתשרי משנה זו ולקרא בכל ארצותינו דרוך לעבדים ולצאת כל עבד עברי לחרות בלי פדיון ביום הזה כלומר העשירי מתשרי, והוא אמרו יתברך 'והעברת שופר תרועה בחודש העשירי בעשור לחודש' ואמר 'וקראתם דרוך וגו' הנה התבאר ששוה היובל לראש השנה לתקיעות ולברכות, וכבר התבאר משפטי תקיעות שופר בראש השנה במסכת ראש השנה, וידוע כי התקיעה הזאת ביובל אמנם היא לפרסם החירות ושהוא מין מן ההכרזה, והוא אמרו 'וקראתם דרוך', ואין ענינה כענין תקיעת ראש השנה, כי היא זכרון לפני ה', וזו להוציא את העבדים כמו שביארנו (מצוה קלז).

וכן כתב רש"י במשנה שם - דתקיעתו ביובל לא לתפילה ולא לזכרון, אלא לסימן שילוח עבדים והשמטת מכירת שדות (ר"ה כו:).

גם בשופר של ר"ה יש ענין של הכרזה

והנה מזה שילפינו בגמרא שהשוו כל התרועות של ראש השנה ויובל זה לזה, משמע שבראש השנה יש בדרך דרשא גם ענין זה של 'הכרזה', דילפינו מיובל שגם בראש השנה יש בו ענין של הכרזה. כלומר כי בהיות ראש השנה התחלת השנה, על כן ראוי גם בו להכריז על היותו תחילת השנה, וגם זה נכלל בתקיעת השופר.

וא"כ הרי מצינו שלש עניינים בתוכן ומטרת מצות תקיעת שופר, א. תרועה הבאה לזכרון, שיש כאן גם נימה של צעקה אל ה' שזכרנו לטובה. ב. תרועה לכבוד מלכות ה'. ג. הכרזה על השנה החדשה.

בתורה כתוב ג' פעמים תרועה - ג' משמעויות בשופר

והנה איתא במשנה - סדר תקיעות שלש של שלש שלש. כלומר שהסדר של תקיעה תרועה תקיעה חייבים לתקוע אותו

שלש פעמים, וילפינו לה מקראי בברייתא - ומנין שלש של שלש שלש, תלמוד לומר 'והעברת שופר תרועה', שבתון זכרון תרועה, 'יום תרועה יהיה לכם', ומנין ליתן את האמור של זה בזה, ושל זה בזה תלמוד לומר שביעי שביעי לגזירה שוה.

והיינו שכתוב בתורה ג' פעמים תרועה, בפרשת אמור במצוות המועדים כתיב לגבי עיקרו של מועד ר"ה - 'שבתון זכרון תרועה', בפרשת פינחס במצוות מוספי ר"ה כתוב 'יום תרועה יהיה לכם', ובפרשת בהר במצוות היובל כתיב 'והעברת שופר תרועה'. ומנין ליתן את האמור של זה בזה, כלומר שהרי הפסוק של יובל אינו כתוב בראש השנה, ואם כן בראש השנה יתקעו שני פעמים וביובל יתקעו רק פעם אחת ומגלן לתקוע שלש פעמים גם בר"ה וגם ביובל, על כך מלמדינו הגזירה שוה בחודש השביעי ליתן את האמור של זה בזה, ושל זה בזה.

והטעם להא שציותה תורה לתקוע שלש פעמים, נראה שהוא משום שאכן יש שלש עניינים בתרועת שופר, שמכח הפסוקים והילפותא, אנו למדים שישנם שלש משמעויות לתרועה, 'זכרון לטובה', 'מלכות', ו'הכרזה' על תחילת השנה. וכל פסוק יש בו תוכן מחודש ורעיון נוסף במצות התרועה.

א. הפסוק בפרשת אמור 'זכרון תרועה' היינו התרועה הבאה עבור הזכרון לטובה, שזכור אותנו ה' לטובה.

ב. הפסוק בפרשת פינחס 'יום תרועה', הוא חלק העבודה שבתרועה, דהיינו לכבד את מלכותו ית' על ידי שאנו מריעים לפניו, ביום בואו למלוך על העולם.

ג. מהילפותא שלמדים מיובל מהפסוק 'והעברת שופר תרועה' אנו למדים על אופי נוסף במצות התרועה דהיינו הכרזה על תחילת השנה.

שלשת העניינים מצד תחילת השנה

ואכן כל שלושת העניינים מקושרים הם זה לזה, כי ענין הזכרון גם הוא נובע ממה שהוא תחילת השנה, שהרי מה שהוא יום הדין הוא מצד התחלת השנה שבתחילת השנה קובעים מה יהיה בכלה, וכן למ"ד אדם נידון בכל יום הרי מה שאנו מבקשים זכרון ביום זה הוא משום שבתחילת השנה מתעורר האדם לצפות ולדאוג על התקופה הבאה עליו, ועוסקים בפעולות שזכור ה' אותנו לטובה בכל התקופה, ועל כן אנו מריעים לפניו וצועקים אליו.

וכן גם התרועה לכבוד מלכותו שייכת לכך שהוא תחילת השנה, שמכיון שהוא תחילת השנה וה' בא לנהוג את מלכותו וממשלתו לתקופה נוספת, על כן הוא יום שאנו עוסקים בקבלת פני מלכותו ית"ש ואנו מריעים לכבוד המלוך. הרי כל שלושת העניינים, כולם שייכים זה לזה, שכולם באים מטעם התחלת השנה.

הזכרון לטובה הוא הסיבה להיותו מועד

אכן סיבת קביעת יום זה למועד ויום טוב לעם ישראל הוא מצד הזכרון לטובה שהקב"ה זכרנו בו, ולכן בפרשת אמור שהוא פרשת המועדים נזכר רק חלק זה של מצות התרועה שהוא בא למטרת זכרון 'שבתון זכרון תרועה', ואילו בפרשת פינחס בתוך קרבנות המוספין שהוא מצות העבודה של עם ישראל במועדים, שם נזכר 'יום תרועה' דהיינו חלק העבודה של התרועה, שמריעין לכבוד מלכותו. ובפרשת יובל משם נלמד גדר התרועה מצד

הכרזת תחילת השנה, שכשם שביובל מכריזים בשופר על ביאת תקופה חדשה, כך כל שנה מכריזים על ידי תרועת שופר שמתחיל שנה חדשה.

ביאור בגז"ש של ר"ה ויובל

ובזה מבואר מה שתמוה מאד בסוגיית הגמרא שם, דילפינן 'ומנין ליתן את האמור של זה בזה ושל זה בזה תלמוד לומר שביעי שביעי לגזירה שוה'. כלומר שבראש השנה כתוב תרועה שני פעמים וביובל כתוב תרועה, וילפינן מגזירה שוה שיהיו גם בר"ה וגם ביובל שלש פעמים. וזה פלא כי בכל גזירה שוה כאשר נאמר דין מסויים שכתוב רק באחד מהם, בא הילפותא ללמדנו שגם בפרשה האחרת יהיה דין זה. אולם כאשר בשניהם כתוב אותו הדין, מהיכי תיתי שהגזירה שוה תלמדנו להכפיל את העשיה. וכגון בזה שאנו למדים שהוקשו כל המועדים זה לזה, האם משום כך נצטרך לשמוח בחג השבועות ב' פעמים משום דילפינן גם משמחה של חג הסוכות. ואם כן איך נלמד מהא שכתוב כאן תרועה, שבעינן תרועה נוספת.

כל תרועה הוא גדר אחר של תקיעה

אכן לפי מה שנתבאר כאן אתי שפיר, שכן התרועה הנזכרת ביובל אינה מאותו סוג וגדר התרועה הנזכר בראש השנה, והגזירה שוה באה ללמדנו שגם סוג התרועה של ר"ה דהיינו להעלות זכרון לטובה ותרועת מלכות, יש גם ביום הכיפורים של יובל, וכן סוג תרועת השופר שיש ביובל להכרזה ישנו גם בר"ה. ולכן יש בשניהם שלש פעמים סדרי תקיעות, כנגד שלושת הגדרים השונים במצות התרועה.

אולם נראה דאין הכוונה בזה שכל סדר תקיעות הוא כנגד ענין אחד, תקיעה אחת כנגד צעקה ובקשת זכרון, ותקיעה אחת כנגד מלכות, ותקיעה אחת להכרזה, אלא כל התקיעות יש בהם את כל שלושת העניינים והגוונים, אלא מאחר שיש בתוכן התקיעה עושר ומגוון של שלש סוגי ביטויים, על כן קבעה תורה שגם עצם התקיעה תהיה מכופלת ומשולשת, תרועה של שלש פעמים המבטאת שהרבה גוונים צפונים בחובה של תרועה זו.

ג' תרועות יום תרועה

אכן בפשוטו של דבר נראה שהטעם שקבעה תורה לתקוע שלש פעמים, הוא שבאופן זה מתקיים מצות 'יום תרועה', שכן המצוה אינה רק מעשה תרועה, אלא שהיום הזה היא 'יום תרועה', ולזה בעינן לתקוע שיעור חשוב וריבוי של תקיעות שבכך נעשה היום ל'יום תרועה', ומספר שלש הוא מספר של ריבוי.

ומדאורייתא סגי בשלש סדרי תקיעות שבכך יש כבר ביטוי של ריבוי, אולם ישראל קדושים מהדרים להרבות בתקיעות. וכדאיתא בגמרא - למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין כדי לערבב השטן (ראש השנה טז): וברש"י - כדי לערבב - שלא ישטין, כשישמע ישראל מחבבין את המצוות מסתתמין דבריו. הרי שתקנת חכמים להרבות בתקיעות כשהן יושבין וכשהן עומדין, היינו משום הידור וחיוב מצווה. והיינו כאמור שעל ידי ריבוי תקיעות נעשה היום ליום תרועה. ובגמרא איתא - כי מסיים שליחא דציבורא תקיעה ביבנה לא שמע איניש קל אוניה מקל תקועיא דיחידא (ראש השנה 5). והאידינא נהגו ישראל לתקוע סדרי תקיעות עד שיגיעו למספר של מאה תקיעות, כדאיתא בפוסקים. והיינו משום שמאה הוא מספר של תכלית

הריבוי, והוא שלימות הקיום של 'יום תרועה'. ובדומה לכך מצינו תקנת דוד המלך לברך מאה ברכות בכל יום, מאחר שזה תפקידו של היהודי לעסוק בעבודת ה' ובשבחו, וכאשר מברך מאה ברכות נחשב בכך כל היום כיום עבודה וברכה לה'. (ועיין מש"כ בזה בן מלך - הגדה של פסח 'כל המרבה לספר').

ביובל העיקר 'הכרזה' - בר"ה העיקר 'זכרון' ו'המלכה'

והנה ביום הכיפורים של יובל בפשטות הפסוק מבואר מצות התרועה בגדר 'הכרזה', אבל התרועות הנוספות מטעם 'זכרון' ו'המלכה' נלמדים מהילפותא, ומאידך הרי בראש השנה כתוב להדיא העניינים של 'זכרון' ו'המלכה'. אבל 'הכרזה' נלמד מילפותא בגז"ש. והנה ביארנו כמה פעמים הכלל הגדול שכל דבר שנאמר להדיא, הרי זה משום שהוא העיקר ופשוטו של דבר, ומה שנלמד מילפותא במידות שהתורה נדרשת בהם, הרי זה משום שהוא עומק והוספה מעבר לפשט הנגלה.

הטעם ששנת היובל צריך הכרזה

ויש לעיין בטעם הדבר משום מה צריך היובל הכרזה יותר משאר המועדים שאינם צריכים הכרזה, ונראה בזה כי כל יום טוב הרי יש לו תאריך, ואם כן מציאותו היא קבועה וקיימת, וגם אם לא נכריז ונקדש את היום הרי עצם התאריך לבד מגלה לנו שהיום הוא המועד הזה.

אבל שנת היובל, הרי כל מציאותו היא רק משום שהתורה צייתה עלינו לספור את השנים וכשבאה שנת החמישים לקבוע עליה שהיא שנת היובל, ומכיון שאין לדבר כל אחיזה בטבע העולם או בתאריך, שכן בטבע העולם אין כל חלוקה של חמישים שנה, ומי יימר שכל חמישים שנה הוא תקופה חדשה. ולכן ביובל צייתה התורה על מצות התרועה בשופר לשם הכרזה, שבלא זה אין לקיומה אחיזה במציאות.

גם בראש השנה שייך הכרזה

והנה גם המציאות של התחלת השנה, היא מהלך טבעי של קיץ וחורף זרע וקציר, ושוב חוזר על עצמו סדר זה בכל שנה. ולכן בראש השנה, הגדר המפורש בו במצות התקיעה הוא 'זכרון תרועה', ותרועת 'המלכה', אבל ענין תרועת 'הכרזה' בראש השנה אינה מפורשת בתורה, אלא היא נלמדת רק בילפותא מיובל. שכן התחדשות התקופה היא מציאות בטבע העולם שיש בו מחזוריות שנתית של קיץ וחורף, ואין הוא צריך הכרזה כמו יובל. אולם בכל זאת כיון שיש בו התחדשות תקופה ילפינן מיובל שצריך 'הכרזה'. ויש להוסיף טעם דהנה ראש השנה אינו כמו פסח וסוכות שהיום המסויים הזה אירע בו הדבר, וכל ענייניו הוא בתאריך המסויים הזה. אבל המציאות של תחילת השנה אינו קבוע על יום מסויים אלא הוא באחד מן הימים בסביבות יום זה, ולכן ראש השנה גם צריך קצת קביעות הסכמית ולכן שייך גם בראש השנה תרועה של הכרזה [אולם זה רק בתורת דרשה ותוספת על גדרי התרועות שנאמרו בו], אבל בשאר המועדים שקביעותם תלויה בתאריך מדוייק אין צריך כלל הכרזה. ועוד יש לומר, שרק בתחילת תקופה בעינן הכרזה בשופר, ולא במועדים.

וביובל יש גם ענין של 'המלכה' ו'זכרון לטובה'

ומאידך אין ביובל להדיא בחינת תרועה של המלכה, ותרועה של בקשת זכרון לטובה, שהרי ביארנו לעיל שענין מלכות ה' נובע

של מטרת זכרון המפורש בפרשת המועדים, ואילו התרועה מצד מלכות ה' על העולם גם היא אינה בפשוטו של דבר, אלא הוא רק מדברי סופרים.

[ודברינו הם לפי גירסת הר"ח והרמב"ן שם דלמ"ד שתיים מדברי תורה היינו 'זכרון תרועה' ו'יום תרועה', ואחד מדברי סופרים היינו 'העברת שופר תרועה'. ולמ"ד אחת מדברי תורה היינו 'זכרון תרועה'. ועיין בספר צמח צדק על הש"ס שכתב שתנא דברייתא ס"ל שכל השלש הם מדברי תורה].

חכמים קראו למועד 'ראש השנה'

ומה שקראוהו חכמים במשנה ובגמרא ליום טוב זה 'ראש השנה', ולא 'יום הזכרון' כפי שנקרא בתורה. שלכאורה הוא תמוה, שהרי סיבת המועד והיום טוב הוא מחמת הזכרון לטובה וגם עבודת היום היא לרגל מלכות ה', היינו משום שמה שהוא ראש השנה הריהו שורש וסיבה לזכרון ומלכות, ולכן נחתו לקרותו בשם זה. ובפרט לפי האמור שאחד מגדרי תרועת שופר הוא לרגל ההכרזה על התקופה החדשה שהוא ראש השנה, אם כן כבר בתורה מצינו שהיה ראש השנה הוא ענין מרכזי ביום טוב זה, ולכן נבחר שם זה שהוא גם שורש וסיבה לשאר העניינים, דהיינו זכרון ומלכות ה'.

מזה שהשי"ת בא להנהיג את העולם לשנה נוספת, וכן בקשת הזכרון לטובה נובע מכך שהקב"ה דן בתחילת השנה וקובע על השנה הבאה עלינו. וכל זה לא שייך ביום הכיפורים של יובל.

אכן מכח הגזירה שוה ילפינן שמכיון שכבר נקבע על ידי התורה ששנת היובל נחשבת להתחלת תקופה חדשה, על כן גם בזה ישנו מבט שבא ה' למלוך על העולם, על התקופה הזאת. וכמו כן לענין הזכרון דכיון שהיא תקופה חדשה יש צורך להיזכר לפני בתחילת התקופה שיזכרנו לטובה בכל התקופה הזו. ועיין תוס' (ר"ה כז. ד"ה כמאן) שכתבו שהוקש היובל לר"ה לענין דין והיינו שישנו דין כללי על התקופה הבאה של חמישים שנה. אכן כל זה רק בתורת דרשא, דהיינו כתוספת שיש 'גם' ענין של זכרון תרועה, ו'גם' ענין של תרועת מלכות, אבל המפורש להדיא הוא עיקר הדבר ששייך ליובל דהיינו ההכרזה.

מחלוקת אם שתיים מדברי תורה או רק אחת

ועיין שם בסוגיא לגבי שלש תקיעות של שלש שלש, שיש מ"ד דס"ל ששני תרועות מדברי תורה ואחת מדברי סופרים. כלומר שדעתו שבר"ה רק התרועות של זכרון והמלכה הם מדברי תורה, אבל הענין של הכרזה הוא רק תוספת מדברי סופרים. ועוד איתא שם לחד מ"ד דס"ל שרק תרועה אחת היא מדאורייתא ושניים מדברי סופרים. כלומר שהעיקר בר"ה הוא רק תרועה

פנינים לראש השנה

מתחייב לרגל התרועות תואם לשון זה, שמיד אחרי דכתיב 'יום תרועה יהיה לכם', נכתב ביחס לזה 'ועשיתם עולה', והבן כל זאת.

* * *

וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו

ההכרה במלכות ה' על העולם אינו מתחייב רק כאמצעי בעבור שנעבדהו, אלא הוא אחד התפקידים של עם ישראל, שעל ידי זה נמצא מלכות ה' בעולם. דכאשר קיימים נבראים המכירים בכך, וביותר כאשר ישנה אומה שהידיעה הזאת קיימת בקרבה, עם שלם המתהלך וחי לפי ידיעה זו, על ידי כך יש מציאות למלכות ה' בעולם. וכדאיתא במדרש ('לקו"ש יתרו רמז רעא) **אתם עדי נאום ה' ואני ק-ל - תני רבי שמעון ברי יוחאי - אם אתם עדי אני ק-ל כשאין אתם עדי כביכול אין אני ק-ל.**

כביכול כאשר אף אחד אינו יודע מזה, אף אחד לא מתהלך עם זה, כאשר אין הדבר מעניין את הנבראים, אזי הוי כאילו הדבר הזה לא נמצא בעולם, אף שזה מציאות אמיתית ועובדה קיימת, אבל כיון שאין זה מוכר בעולם, אזי זה נחשב כלא נמצא. והנה רצונו יתברך שיהיה מציאותו נודעת בעולם, כי באמת כך ראוי, שמטעם שהוא הבורא והמלך ראוי לכבודו שתהא מלכותו נמצאת ונוכחת בעולם, כלומר שיהיה הדבר ידוע לנבראים ויכירו בכך, ועל ידי זה ישנה למלכות ה' בעולם.

ולעם ישראל בראש תפקידיהם ניתן החוב לעסוק בידיעה

קרבן מוסף דראש השנה

בפרשת המוספין של ראש השנה - ובחודש השביעי באחד לחודש מקרא קודש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו יום תרועה יהיה לכם. ועשיתם עולה לריח ניחוח לה' פר בן בקר אחד איל אחד כבשים בני שנה שבעה תמימים (במדבר כט,א).

בכל קרבנות המועדים כתיב 'והקרבתם' עולה וגו', ואילו בראש השנה כתיב 'ועשיתם עולה' וכבר עמדו על כך חז"ל במדרש ('ויק"ר כט,ב).

ונראה בטעם הדבר על פי פשט, כי 'והקרבתם' מורה על תחילת העבודה, שביום הזה מצווים לעסוק בעבודת היום שמתבטאת על ידי הקרבת המוספין. אבל בראש השנה עיקר עבודת היום הוא 'יום תרועה', ועבודת היום כבר מתחילה בתרועת שופר שבו אנו ממליכים את הקב"ה.

ונמצא שהקרבת המוספין הוא חלק נוסף בעבודת היום, והמשך למה שכתוב בפסוק הקודם 'יום תרועה יהיה לכם' ולכן מתאים כאן הלשון 'ועשיתם', שהקרבת הוא עוד פרט וחלק של עשייה בכלל העבודה, מה שאין כן בשאר המועדים שבקרבת מתקיים כל עבודת היום שלהם.

ויתכן שעצם מעשה התרועה גורם להביא קרבן, כלומר שיהיה מצורף קרבן אל התרועות וכלשון הכתוב 'זבחי תרועה'. והיינו שבראש השנה קרבן המוסף בא מטעם שני עניינים, גם כבכל מועד וגם משום עבודת התרועה שבו, ומכיון שהקרבת

ועל כן נקוה

בסוף כל חלק מחלקי התפילה אנו אומרים 'קדיש', והטעם בזה הוא שאחר שעסקנו בכבוד ה' ועבודתו כפי מיסת ידנו וקוטן ערכנו, מתפללים שיתגדל כבוד ה' ויתרבה ביותר כפי הראוי לו בשלימות, וכפי שיהיה לעתיד בימות המשיח וביותר לעולם הבא. ומקור הדבר מצינו בתורה שבסיום שירת הים אמרו ישראל 'ה' ימולך לעולם ועד', שאחר שאמרו שירה לפניו, והמליכוהו עליהם באמירת 'זה ק-לי ואנוהו', מוסיפים תפילה וייחול שעוד יתפשט ביותר מלכותו ויתחזק.

והוא גם טעם אמירת 'ועל כן נקוה' אחר התפילה דאחר שעסקנו בכבוד מלכות ה' אנו מבקשים שיתגדל יותר כבודו ומלכותו ויתמשך על כל העולם לעולמי עד, וגם איכות הידיעה תתחזק שתהיה בבהירות אצל כל הברואים. וכל בני בשר יקראו בשמו ויכרעו ויפולו לפניו ויקבלו כולם את עול מלכותו עליהם והיה ה' למלך על כל הארץ.

ונראה שתפילה זו נתקנה ביסודה עבור ראש השנה לאמרה בברכת 'מלכות', אלא שהעתיקה בסיום כל התפילות.

אמרו לפני מלכות - שתמליכוני עליכם

גדולי המוסר והחסידות פירשו שאמירת המלכות לא תהיה כאמירה בלבד אלא באופן 'שתמליכוני עליכם' כלומר שתכוון את לב האדם עד כדי קבלת עול מלכותו לשמוע בקולו ולקיים מצוותיו.

כדי להיות יהודי אמיתי צריך תחילה להכניס בלבו את היסודות בבהירות ובפשטות שיהיה אצלו מוחש כמו שרואה בעיניו, ולהתהלך עמהם.

דבר ראשון לחיות עם ההשקפה ולחדד את התחושה שנמצאים אצל אדון ובעל הבית, לחיות בעולם עם רגש שכן הוא, ולא רק 'כאילו' שהוא כך, שהרי כך הוא באמת. אנו נמצאים כאן אצל מישהו ואנו האורחים שלו, מישהו הקים בית ופתח לפנינו את ביתו והכניסנו. [אלא שלמען ההרגשה הטובה נתן לנו חלק מהדברים באופן של עשייה בשירות עצמי].

וצריך להתבונן בכך ולראות זאת כל כך ברור בבהירות, עד שתקבע בלבנו מחשבה זו באופן טבעי מבלי כוונה מיוחדת, [וכמו שאכן מרגישים וחושבים כאשר נמצאים אצל מישהו]. אין זה די שחיים בעולם ויש ידיעה חיצונית שיש בורא ומנהיג. לא די בידיעה בצד, אנו באמת נמצאים אצל בעל הבית. כל העבודה האמיתית מבוססת על זה, לפני כן אין התחלה כלל של אחיזה בעבודת ה'.

הגישה הנכונה היא לחשוב על כך במחשבות טבעיות רגילות, ולא בגלל משום שבא לקיים מצוה ולצאת ידי חובה. עלינו לחוש כמו מי שהלך במדבר שממה ובא אדם והכניסו לביתו ודואג לכל צרכיו, האם ישכח זאת לרגע אחד. פשוט אנו נמצאים אצל מישהו.

ומתוך תחושה ברורה זו עלינו לעלות שלב נוסף.

שמאחר שאנו נמצאים אצל בעל-הבית, טוב ומיטיב חונן ונותן משפיע ומרעיף, הרי צריך לתת לו תודה עצומה והכרת הטוב על כל מה שהעמיד לפנינו. צריך להרגיש התחייבות

הגדולה הזאת, על כל אחד מישראל מוטל לדעת את ה' בהכרה ברורה. ויש בזה הרבה דרגות שניתן לדעת זאת ביותר הרחבה ועומק וכן ניתן לתפוס זאת בפשטות ובבהירות ובאופן המתיישב על הלב. ואפשר גם להגיע לדרגה לחוש זאת, וכאילו רואה זאת בעליל.

וכאשר מתעלים בזה, זוכים לכך שהידיעה הזאת כל כך מרגשת את הלב, עוצמת הפלאות הידיעה הגדולה הזאת מפעמת בקרב האדם עד שאינו יכול להסיח דעת מזה, [כמו שמי שיש לו דבר חביב ביותר אשר הוא ממש ממוש חייו, אינו צריך להפנות מחשבותיו לזה, אלא תמיד חי עם זה באופן טבעי, חושב ומהרהר בזה בשכבו ובקומו] הידיעה הגדולה מתרגש ממנה כל כך וחביבה היא עליו עד שמתהלך עמה תמיד. והנה ככל שיש לאדם יותר ידיעה בזה יש יותר מלכות ה' בעולם, וכן ככל שיש יותר בני אדם שמכיר בזה כך יש תוקף מלכותו בעולם, וזה תפקידנו. ועל זה אנו מבקשים ביום מלכות ה', 'ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלוקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה'.

ונכלל בידיעה זו כמה חלקים, א) שהוא ית' ש ברא את הכל, וכל מה שישנו בעולם הכל הוא ממנו, כי רק הוא מחוייב המציאות שאין סיבה קודמת למציאותו.

ב) שהוא ית' ש מנהיג את הכל, כל מה שרואים כל גרמי השמים השמש והכוכבים וכל חוקי הטבע הוא נותן להם קיום ותנועה והוא מנהיג את כל מאורעות העולם ברצונו ואין אף דבר מתנהג מאילו. כי הכל בידי שמים ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה עד שיכריזו עליו מלמעלה'. וגם כל מה שהאדם עושה הוא הנותן לו כח ועצה לעשות ולפעול.

ג) שהוא ית' ש עיניו משוטטות בכל הארץ משיגה על כל בראיו וידע כל מעשיהם ומבין את כל מחשבותם. ומנהיג את העולם עם חשבון ומשפט לתת לאיש כדרכו וכפרי מעלליו.

ויש להדגיש כי גם חובת ידיעה זו אינה רק כדי שהאדם יתעורר להישמר ולהתנהג כראוי משום יראת העונש, אלא עצם הידיעה הזאת היא מלכות. ההשגחה שהוא משקיף על כל מעשי בני אדם והוא שופטם ונותן שכר ועונש כפי מעשיהם, היא היסוד המרכזי של מלכות ה' בעולם.

ובפרט ב'ראש השנה' שבו מתקיים המשפט, וכפי שדרשו עליו בחז"ל את הפסוקים 'משמים הביט ה' ראה את כל בני האדם. ממכון שבתו השגיח אל כל יושבי הארץ. היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם'. וכאשר האדם מעמיק את הכרתו והתבוננותו, ומתייחס ברגשותיו ומעשיו להנהגה זו, נתוסף מלכות ה' בעולם.

אמנם שלימות ידיעה זו היא כשכא הדבר לידי ביטוי בפועל, דהיינו כאשר האדם אכן נזהר בכל דרכיו משום ידיעתו שהקב"ה משיגה על כל מעשיו, ובוזה מביא לידי מעשה בפועל את הכנתו למלכות ה'. 'שאמרת ונעשה רצוני'.

ד) ויש להוסיף שעצם הדבר שהקב"ה נתן לנו תורה ומצווה עלינו את הדרך אשר נלך בה ואת המעשה אשר נעשה וקובע עבורנו משפטים וחוקים, גם בזה מתבטא מלכותו יתברך. ונמצא שזה שאומרים בתפילת ראש השנה 'אתה נגלית' שנגלה על עם קדשו בהר סיני, ללמדם תורה ומצוות. גם זה שייך למלכות ה' והוא מענייני ראש השנה. ולא רק משום ענין השופרות שכתוב שם.

תַּכְּלִים

במכבי מקבלים את הטוב ביותר במחירים המשתלמים ביותר

רק לחברי מכבי:

מגן זהב בשווי של ₪600 TD הינם משקפי ראייה לילדים	מכבי שלי 23 ₪ לטיפול	טיפול שיניים משומרים
מכבי שלי לאימון אישי או קבוצתי 23 ₪ אימון כושר	לכל חברי הקופה במסגרת סל הבריאות ללא תשלום	בחירת מנתח באסותא

רק חברי מכבי חוסכים מאות שקלים בשנה על טיפולי שיניים

* הטבות מגן זהב ומכבי שלי המוצעות למעלה כפופות לתקנון השב"ן ולתקופות ההמתנה הנדרשות.

מכבי

קבוצת הבריאות הטובה בישראל

יש קופות חולים ויש מכבי *4535

מוגש כמידע לחברי מכבי

להודות לו, צריך להרגיש חובה לכבדו ולשבחו על גדול חסדו וטוב לבו שהעמיד לפנינו דברים טובים ומענגים חשובים ונאים. וחסד ה' מלאה הארץ.

ונוסף על טובו וחסדו העצום, עוד אנו רואים את חכמתו וגדולתו בעשותו יצירות נפלאות עד מאד, מושלמים ומתואמים ומחוכמים עד אין חקר, הוא יצר מפעלות מדהימים בעושר חלקיהם ושעשועי גווניהם הרבים בחכמה ותבונה לאין שיעור, וכאשר עומדים משתאים ונדהמים מעוצמתם ופליאתם הרי מתעוררים רגשות של הערכה והערצה בלי גבול כלפי מי שעשה אותם, וגם רגש זה צריך לפעול בעוצמה.

פתיחת הלב והתעוררות הנפש לתחושות בסיסיות ופשוטות אלו, הם התחלה מוכרחת לעבודת ה', היסוד הראשון לעמידה לפניו ית"ש.

* * *

אני לדודי ודודי לי

ידוע מה שרמזו הקדמונים על 'אלול' ר"ת 'אני לדודי ולדודי לי', ופשטות ביאור הדברים נראה שבחודש אלול עוסקים בתשובה ובעבודת ה' באמירת סליחות ותחנונים בחינת 'אני לדודי', ותמורת זה זוכים ל'ודדי לי' והיינו בימי ראש השנה ויוהכ"פ וסוכות שבהם הקב"ה מצוי אצלינו ומתקרב אלינו להשפיע לנו זכרון לטובה וכפרה וקירבה לחסות בצלו.

וכן איתא בזוה"ק (ח"ג דף ר"ד): ש'שמאלו תחת לראשי' זה בר"ה ויוהכ"פ 'וימינו תחבקני' זה סוכות וכל זה הוא בחינת 'ודדי לי'. שהקב"ה מעניק ידידות ושפע ברכה וטובה לעם ישראל.

ובעיקר הרעיון שרמזו את עבודת הימים הללו בפסוק 'אני לדודי ודודי לי' כבר ביארנו בארוכה (ספר 'בן מלך ראש השנה ויוהכ"פ' מאמר א) שעבודת הימים הללו מגמתה להחזיר את המצב הנעלה שהיה מיועד להיווצר על ידי הלוחות הראשונות, וכדאיתא במדרשי חז"ל שעל ידם נחשבים עם ישראל והקב"ה וכן התורה ועם ישראל בבחינת 'חתן וכלה' שהם מאוחדים יחדיו.

אכן נראה עוד כי דווקא משום המצב שלאחר החטא, בעבורו

נדרש עוד יותר הבחינה הנעלית של דוד ורעיה. כי באופן רגיל הסדר הוא שאם נוהגים כשורה זוכים לקבל את הטוב והשראת השכינה, ואם לאו מאבדים כל זאת. אך משה בעלייתו השנייה להר השיג בתחנוניו דבר נשגב מזה, והיינו שגם לאחר החטא יהיה ה' נרצה לבקשתם ותשובתם ויחזור ויאיר להם את פניו להיות עמהם. וזה היה על ידי גילוי שלש עשרה מידות של רחמים שנקרא 'אני אעביר את כל טובי על פניך'.

כלומר, שבסדר הרגיל אין מקום לכפרת עוונות, ומי שחטא מפסיד ונענש וכל המציאות של כפרת עוונות הוא לפנים משורת הדין, בבחינה של 'על כל פשעים תכסה אהבה'. בגישה הרגילה כלפי השי"ת בבחינה של עבד ואדון, עם ואלוקיו, הרי מי שחטא ובגד אין לו תקנה. וכל החידוש של מחילת עוונות לכל הדורות הוא רק מצד 'על כל פשעים תכסה אהבה', אשר אהבה זו נובעת מהקשר המיוחד שיש לעם ישראל עם הקב"ה והוא היחס של בחינת דוד ורעיה. ומכיון שבימים אלו עוסקים בבקשת סליחה ומחילת עוונות, הרי כל מגמתנו הוא לעורר היחס הנשגב של דוד ורעיה, ואכן ה' נרצה לנו בימים הללו לקבל תשובתנו ברחמים וברצון, והוא מה שרמזו בזה 'אני לדודי ודודי לי'.

והנה ביארנו במקו"א שבסוכות יש דרגה נוספת של תשובה, והיינו שאחר ששבנו לקראת ראש השנה ויום הכיפורים וזכינו להסיר המסכים המבדילים ולעמוד לפניו בקדושה ובטהרה, הרי אנו זוכים על ידי כך לקירבת ה' והארת פנים רוממה בחג הסוכות. ואז כאשר עומדים בדרגה נשגבה זו לשבת בצילא דמהימנותא ולשאוב רוח הקודש, אזי מתעוררים לבחינה נוספת של תשובה שלגודל הדביקות והידידות מייחלים לתוספת פיוס, וכפי שמצינו שבשמחת בית השואבה היו אומרים 'אשרי מי שלא חטא ומי שחטא ישוב וימחול לו' והיינו דרגת 'תשובה מאהבה'. ובוה ביארנו שם הטעם שבמוספי חג הסוכות קרבנות החטאת באות לאחר העולות.

ונראה שבחינה זו רמוזה בפסוק 'דודי לי ואני לו' שכאן הגישה והתנועה של כנסת ישראל כלפי אביהם שבשמים באה בסדר הזה, דלרגל הקירבה וההענקה שנותן להם 'דודי לי', מתקרבים אף הם עוד הרבה כנגדו 'ואני לו'.

התודה והברכה לידידנו הנעלים שנמלו חלק בהוצאות גיליון זה

ברכת מזל טוב לידידנו
הרב **ישראל דוד אברהם** שליט"א
לרגל הולדת הבן

הודעה חשובה ומשמחת לתורמי המכון
ניתן לקבל החזר מס
על תרומות למכון בגובה של
עד 35% מערך התרומה
לפי סעיף 46

בשורה טובה למבקשי ה'

ניתן להאזין לשיעורי רבינו זצוק"ל בקו השיעורים
'קו בן מלך'

03-3077354

ישנה אפשרות לבחור במאגר הממוחשב
ולהאזין לשיעורים בפרשת השבוע
ובענייני דינא

שמעו ותחי נפשכם

ויהי רצון שנוכח להגדיל תורה ולהאדירה
מכון כתבי בן מלך
ההנהלה

בחסות לוצקין ביטוחים

המעוניינים לתרום את הוצאות הגיליון לזיכוי הרבים,
נא לפנות ל-054-8422488 או למייל mechonbenmelech@gmail.com